

Buldum buldum buldum...

Neyi buldun a yaramaz
Dur bağıрма avaz avaz
Dallar çiçek açtı açtı
Kırlangıçlar uçtu uçtu
Oh ne hoştu oh ne hoştu

Bir şey buldum, sevinçten içimde kırlangıçlar uçuyor, anlatmadan duramam.

Yüz yıl önce yaşamış Gündoğdulu bir kemeñçe ustasını arıyordum, iki bin yıl öncenin türküsü düştü önüme. Hem de Görele’de. Neden orada kemeñçeyle aynı Rize havaları çalınıyor, cevabını buldum. O türküde Görele konaklarına gelin olan Rizeli Emine’yi anlatıyor, onu buldum.

Önce onu nasıl buldum, Göreleli Mehmet Gündoğdu’nun çaldığı Şiripşi Horon türküsünü bir dinleyin, anlayacaksınız.

<https://www.youtube.com/watch?v=qOPgWbwvMoc>

Hasan Sözeri kemeñçe çalıyor da “Kerez çiçek açayı, şip şip aykiri dal ustine can can” söylüyor zannedersiniz.

Şimdi, tarihte kraliçe Emine’yi Rize’den Görele sarayına gelin giderken en iyi kemeñçe ustalarını ve nar yanaklı genç odalıkları yanında götürdüğünü düşünün. Kralımızın boyu 2.40 idi, boyuna göre bir kraliçe olmalıydı Emine, “Gayet beli inceden, ben seni sakınırım Eminem, yerdeki karıncadan” diyen Giresun türküsündeki gibi.

Şirip horon türküsünde bir Rizeli için pek tanıdık sözler var. Son heceleri keserek yutma özelliği de aynı.

Bir tarafta maruçka, bir tarafta naruçka
Şirip şip şip şalili konakları, bir tarafta altın krali
Can can ne acaip ikballi, şirip şip başı Panli,
Kalıbdan mı döktürdün şip şip şip yavrum o bacakları
Şiripşi....

Sözler bana hiç yabancı gelmiyor:

Baş Panli; Pan kralına nikahlı.

Yanında altın krali; altın para basmış olan VI.Büyük Bedri’ye eş oldu.

Naruçka; bir yanında yanakları nar gibi genç odalıklar.

Maruçka; bir yanında yaşlı kaynana (moruk).

Acaip ikballi; çok büyük talihli. Saraya gelin gitti.

Şiripşi; şurupsu, ‘bir içim su’ anlamında.

Can can; Canımın içi, sevgiyle yüceltilen anlamında.

Şalili konakları; ışıl ışıl parlayan, ışıkları hiç sönmeyen konaktadır.

Hatta, ışıl ışıl konağa uygun bir Görele deyişi vardır; “Lambaları yanık bıraktın, Bedros’un düğünü mü var?”

Evet, bu kralın adı Bedri’dir, ona Bedri (Lazca Mitiri/Bedir) Soylu anlamında Bedros da denirdi, Rumca değildir.

Benim de ikbalim (talihim) var ki bu türkü karşıma çıktı da iki bin yıllık tarihimizin eksik taşlarını tamamlanmaya başladım.

Mehmet Gündoğdu benim karşıma internette tam da Rize Gündoğdu türkülerini ararken çıktı, Atatürk’e kemeñçe çalan dayıyı arıyordum, onu bulamadım ama başka bir hazine buldum. Kendisinin büyük dede toprağı Gündoğdu (Fetekoz) veya Veliköy olabilir.

Görele Horonu da tipik Rize kemeñçesiyle oynanıyor:

www.youtube.com/watch?v=YUHzRTMqTcI

Görelle adına gelinde:

Gidip görülecek olan bir kraliçesi vardı. Kralımızın güzelliğiyle dillere destan eşi, ince belli, dal boylu, sütun gibi bacaklarıyla ünlü Emine'si Roma'da çok meşhurdu. Jul Sezar'ın burayı gelip görmek çok istediği çok belli, gelince dağlara taşlara yazdı. Bir de Almus Hubyarlı'da MÖ.82'de yakılan Ergenekon ateşini merak etmiştir. Orası buraya kuş uçuşu mesafededir.

Kralın Eminesi (Monime) için yazdığı mektuplardaki atma türküler Roma'da o kadar ünlü olmuştu ki, bunlardan onun sırlarını keşfediyorlardı. Örneğin "Eminem koynuna girer gibi gideceğim Romanın üstüne" diye yazıyordu. Operalara müzikallere tiyatrolara malzeme olmuştu o mektuplar. İyi bir hatip ve şairdi kral. Eminesini Rize'den gelin götürdüğü konak/saray Görelle'deydi.

Ünü Roma'ya kadar ulaşmış, Romalılar git ünlü Emine'yi bi GÖR HELE demişlerdir.

Ancak MÖ.47'de buraya gelmiş olan Oğul Sezar, Emine'nin (Ölümü MÖ.64) sadece mezarını görmüştür. Zile kaya yazısında Lazca "Geldi, Gördü, Yendi" diyorsa, anlıyoruz ki yıllar sonra ancak gelip görebilmiş ve şehrin adı da muhtemelen ordan GÖRELE kalmıştır.

Teşekkürler Mehmet Gündoğdu, sen de iki bin yıl yaşa evladım. Tarihin en büyük Oğuz beyinin eşine türkü söylediğini bilmiyordun. Maruçka dediğin onun annesinin heykeli Ordu Kurul'da yeni bulundu, Ordu müzesine alındı şimdi. Kayıp tarihimizin dağınık parçaları yeniden buluşuyor, ne güzel.

Yeniden bizi tarihten silmek isteyen Sezar'ın torunlarına, Fellerlere, Şillerlere, Çillerlere bu bir mesaj olsun, bizi yok edemezler, türkülerimiz yaşadıkça yeniden diriliş destanları yazarız!

Not:

Fen derslerine meraklı olan gençlere duyurunuz. Türk Uzay Enstitülerinde bizim 1970'li yıllarda okuttuğumuz Lise Fizik, Kimya, Matematik, Uzay Geometri ve Biyoloji bilgilerine sahip gençler diploma ve İngilizce aranmadan araştırma elemanı olabiliyor, lütfen ilgili ailelere duyuralım. www.mahiye.net sitemden o yılların tüm Fen Bilimleri kitaplarını indirebilir veya benden DVD kayıtlarını isteyebilirsiniz.

Akıl ışığınız hiç sönmesin, sevgiyle kalın.

Mahiye Morgül

9.3.2017